

Ministerstvo zemědělství
Sekce potravinářských výrob – Úřad pro potraviny
Těšnov 17
117 05 Praha 1

V Praze dne 27.9.2017

Metodický pokyn pro označování hluboce zmrazených ryb a rybích výrobků

**(ve vztahu k názvu potraviny, množství potraviny, seznamu složek a uvádění
údajů o množství složek)**

1. Úvod

Tento dokument představuje neoficiální doporučení přístupu pro označování produktů rybolovu ve vztahu k platným právním předpisům zejména k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, v platném znění (dále jen „nařízení“) a dokumentu „Otázky a odpovědi týkající se používání nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům“ ze dne 31. ledna 2013.

Dokument byl vypracován na základě konsensu zástupců Ministerstva zemědělství, Státní zemědělské a potravinářské inspekce a Státní veterinární správy, v souladu s vyjádřením Evropské komise (DG SANTE).

Cílem dokumentu je nastavení jednotného přístupu v oblasti označování hluboce zmrazených ryb a rybích produktů se zaměřením na vyjadřování údajů o množství potraviny, seznamu složek, množství složek a názvu potraviny.

Tento dokument nemá žádný právní status a v případě sporu spočívá odpovědnost za výklad práva na soudu.

2. Dotčená ustanovení právních předpisů a návodů Evropské komise

Všemi odkazy na ustanovení legislativy se rozumějí odkazy na nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. Ustanovení, která se na nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelů nevztahují, jsou v textu přímo uvedena s odkazem na konkrétní předpis.

Zkratkou QUID se rozumí „quantitative ingredients declaration“ tj. označení množství složky. U většiny výrobků s glazurou je předpokladem, že glazura se běžně nekonzumuje, jelikož se během tepelné úpravy odpaří.

- Článek 9 odst. 1 písm. b)

Seznam složek je povinným údajem.

- Článek 18

Způsob uvedení seznamu složek.

- Článek 20 písm. e) bod ii)

Vypuštění součástí potravin ze seznamu složek

Aniž je dotčen článek 21, není nutné do seznamu složek zařazovat tyto součásti potravin:

.....

e) **voda v případě nálevu**, který se běžně nekonzumuje

- Článek 22 odst. 1

Množství složky nebo skupiny složek **použité při výrobě nebo přípravě potravin** se uvede, pokud je dotčená složka nebo skupina složek uvedena v názvu potravin nebo ji spotřebitelé s tímto názvem obvykle spojují nebo je na etiketě zdůrazněna slovy, vyobrazením nebo grafickým znázorněním, nebo je důležitá pro charakterizaci potravin a pro její odlišení od výrobků, s nimiž by mohla být zaměněna kvůli svému názvu nebo vzhledu.

- Článek 22 odst. 2

Technická pravidla pro použití odstavce 1, včetně zvláštních případů, kdy se u **určitých složek údaj o množství nevyžaduje**, jsou stanovena v příloze VIII.

- Příloha VI odst. 6

V případě masného výrobku a masného polotovaru, který má podobu krájeného masa, kusu masa, plátku masa, porce masa nebo jatečně upraveného těla zvířat, **musí název potravin obsahovat údaj o přítomnosti vody** do ní přidané, pokud množství přidané vody představuje více než 5 % hmotnosti konečného výrobku. Stejná pravidla se použijí v případě **produktů rybolovu a upravených produktů rybolovu, které mají podobu krájeného masa, kusu masa, plátku masa, porce masa, filé nebo celého produktu rybolovu.**

- příloha VII část A bod 1

Přidaná voda a těkavé látky

Uvádějí se v **seznamu složek** v pořadí podle jejich hmotnosti v konečném výrobku. Množství vody přidané do potravin jako složka se vypočítá odečtením celkového množství ostatních použitých složek od celkového množství konečného výrobku. Toto množství vody se nemusí brát v úvahu, pokud v konečném výrobku nepřesahuje 5 % hmotnostních. **Tato výjimka se nevztahuje na maso, masné polotovary, nezpracované produkty rybolovu a nezpracované mlže**

- Příloha VIII odst. 1 písm. a) bod i) a iv)

Uvedení množství složek

Uvedení **množství se nevyžaduje u složky** nebo skupiny složek, jejichž **čistá hmotnost po odkapání je uvedena v souladu s bodem 5 přílohy IX** nebo které nejsou takové povahy, aby jejich uvedení v názvu potravin mělo vliv na volbu spotřebitele v zemi prodeje, neboť rozdílné množství není podstatné pro charakterizaci potravin nebo potravinu neodlišuje od podobných potravin

- Příloha IX odst. 5

U pevných potravin v nálevu se při označování uvádí též čistá hmotnost této potraviny po odkapání. V **případě potravin s glazurou se uvádí čistá hmotnost potraviny bez glazury.**

Pro účely tohoto bodu se „nálevem“ rozumí následující výrobky, popřípadě jejich směsi a rovněž tyto výrobky ve zmrazeném a hluboce zmrazeném stavu, pokud je kapalina při této úpravě pouze doplňkem základních složek, a není tedy rozhodujícím faktorem pro koupi: **voda**, vodné roztoky solí, lár, vodné roztoky potravinářských kyselin, ocet, vodné roztoky cukrů, vodné roztoky jiných látek se sladivým účinkem, ovocné nebo zeleninové šťávy v případě ovoce či zeleniny.

- *Návod k nařízení: „Otázky a odpovědi týkající se používání nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům“*

Nařízení stanoví, že v případě potravin s glazurou se uvádí čistá hmotnost potraviny bez glazury. Znamená to, že v těchto případech bude čistá hmotnost potraviny totožná s čistou hmotností po odkapání. Musí být na etiketě uvedena „čistá hmotnost“ i „čistá hmotnost po odkapání“?

U pevných potravin v nálevu se při označování uvádí kromě čisté hmotnosti/množství též čistá hmotnost této potraviny po odkapání. Za tímto účelem se **voda ve zmrazeném nebo hluboce zmrazeném stavu považuje za nálev**, což znamená povinnost **uvést na etiketě informaci o čisté hmotnosti i o hmotnosti po odkapání.** Nařízení mimoto uvádí, že by v případě potravin ve zmrazeném a hluboce zmrazeném stavu s glazurou neměla čistá hmotnost zahrnovat samotnou glazuru (hmotnost bez glazury). Uvedená **čistá hmotnost glazovaných potravin je proto totožná s jejich čistou hmotností po odkapání.**

Čisté množství potravin je obecně vyjadřováno jako množství potraviny bez obalu. Na obalu potraviny je tak uvedení množství pouhou číselnou hodnotou považováno za dostačující. Uvádění čisté hmotnosti u glazovaných výrobků je však odlišné a specifické od ostatních výrobků, proto je nutné, aby byl spotřebitel o této odlišnosti obeznámen a mohl učinit informovaný výběr.

S přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem a k nutnosti zamezit klamání spotřebitele a poskytovat informace srozumitelným způsobem, je nutné uvádět údaj o čisté hmotnosti spolu s uvozujícím textem, který předá spotřebiteli informaci, že údaj o množství je vyjádřením množství bez glazury/po odkapání.

V případě, že nebude uvozující text uveden, nelze samostatné číselné vyjádření hmotnosti glazovaných produktů pouze číselným údajem považovat za soulad s čl. 7 odst. 1 písm. a) a čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) č. 1169/2011.

Vyjádření čisté hmotnosti glazovaných produktů může být provedeno následujícími způsoby:

- a) čistá hmotnost po odkapání: 250 g
- b) čistá hmotnost (bez glazury): 250 g

Další informace lze nalézt v návodech Evropské komise:

http://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/labelling_legislation/index_en.htm

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/faq/index_en.htm

3. Příklady produktů a jejich označení

1) Produkty s glazurou bez přidané vody v produktu

Výchozí ustanovení:

a) Deklarování údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. b) - seznam složek

- Seznam složek nemusí být uveden, jelikož voda obsažená ve formě glazury se považuje za nálev, který se běžně nekonzumuje ve smyslu čl. 20 písm. e) bod ii), a jde tak o potravinu sestávající z jediné složky ve smyslu čl. 19 odst. 1 písm. e)

b) Deklarace množství čl. 9 odst. 1 písm. e) – množství potravin

- Množství se uvádí jako čistá hmotnost po odkapání/čistá hmotnost bez glazury (Příloha IX, odst. 5)

c) Uvádění údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. d) – uvádění množství složek (QUID)

- QUID nemusí být uveden, jelikož je shodný s hmotností výrobku po odkapání, tj. je využita výjimka podle přílohy VIII odst. 1 písm. a) bodu i). Laboratorní stanovení množství rybího masa se stanovuje vzhledem k čisté hmotnosti.

-

d) Uvádění údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. a) – uvádění názvu potravin

- Glazura se nepovažuje za přidanou vodu podle přílohy VI odst. 6.

- **Glazura obsahující pouze vodu**

- Aplikují se požadavky bodu 1) písm. a), b), c) a d)

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky glazované hluboce zmrazené**
- **čistá hmotnost po odkapání (nebo bez glazury): 500 g**

- **Glazura obsahující vodu a potravinářské přídatné látky (dále PPL)**

- Aplikují se požadavky bodu 1) písm. b), c) a d)
- Složky potravin se uvedou sestupně ve složení podle hmotnosti stanové stanovené při výrobě potravin (čl. 18) Seznam složek se uvede, protože výrobek obsahuje PPL.

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky glazované hluboce zmrazené**
- **složení: *Mořská štika evropská (Merluccius merluccius)*, stabilizátory: E452, E 339**
- **čistá hmotnost po odkapání (nebo bez glazury): 500 g**

2) Produkty neglazované s přidanou vodou uvnitř produktu

Výchozí ustanovení:

a) Deklarování údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. b) - seznam složek

- Složky potraviny se uvedou sestupně podle hmotnosti stanovené při výrobě potraviny (čl. 18) Seznam složek se uvede, protože výrobek obsahuje vodu přidanou uvnitř výrobku popř. PPL. V souladu s přílohou VII částí A bodem 1 se u nezpracovaných produktů rybolovu v seznamu složek uvede voda.

b) Deklarace množství čl. 9 odst. 1 písm. e) – množství potraviny

- Množství se uvádí jako čistá hmotnost v jednotkách hmotnostních (čl. 23). Ustanovení Přílohy IX odst. 5 se neaplikuje, jelikož se nejedná o potravinu v nálevu.

c) Uvádění údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. d) – uvádění množství složek (QUID)

- QUID ryby musí být ve složení výrobku uveden. Při výpočtu a značení QUIDu se vychází z čisté hmotnosti výrobku.

d) Uvádění údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. a) – uvádění názvu potraviny

Přidanou vodu uvnitř potraviny je nutné podle ustanovení přílohy VI odst. 6 v názvu potraviny uvést pouze v případě, že množství přidané vody představuje více než 5 % hmotnosti konečného výrobku.

• Přidaná pouze voda uvnitř produktu

- Aplikují se požadavky bodu 2 písm. a), b), c) a d) (*je-li přidané vody více jak 5 %*)

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky hluboce zmrazené nebo Filety z mořské štiky hluboce zmrazené s přidanou vodou** (*je-li přidané vody více jak 5 %*)
- složení: **Mořská štika evropská** (*Merluccius merluccius*) 90 %, voda
- čistá hmotnost: 550 g

• Přidaná pouze voda uvnitř produktu s PPL

- Aplikují se požadavky bodu 2 písm. a), b), c) a d) (*je-li přidané vody více jak 5 %*)

Příklad:

- názvu výrobku: **Filety z mořské štiky hluboce zmrazené nebo Filety z mořské štiky hluboce zmrazené s přidanou vodou** (*je-li přidané vody více jak 5%*)
- složení: **Mořská štika evropská** (*Merluccius merluccius*) 75 %, voda, stabilizátory: E 330, E 450
- čistá hmotnost: 600 g

3) Produkty s glazurou a přidanou vodou uvnitř produktu

Výchozí ustanovení:

a) Deklarování údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. b) - seznam složek

- Složky potraviny se uvedou sestupně podle hmotnosti stanovené při výrobě potraviny (čl. 18)
- Seznam složek se uvede, protože výrobek obsahuje vodu přidanou uvnitř výrobku popř. PPL.
- Vypuštění vody (glazury) ze seznamu složek - voda v případě nálevu (glazury), která se běžně nekonzumuje, se neuvádí ve složení (čl. 20)
- Ve složení výrobku se proto deklaruje pouze „voda“ obsažená uvnitř výrobku a nikoli voda pocházející z glazury.

b) Deklarace množství čl. 9 odst. 1 písm. e) – čisté množství potraviny¹

- Hmotnost se uvádí jako čistá hmotnost po odkapání/čistá hmotnost bez glazury (Příloha IX, odst. 5)

c) Uvádění údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. d) – uvádění množství složek (QUID)

- QUID ryby musí být ve složení výrobku uveden. Není možné využít výjimku podle přílohy VIII odst. 1 písm. a) bodu i), jelikož po odkapání nezůstane jedna složka – ryba, ale vícesložkový výrobek tj. ryba a uvnitř v ní přidaná voda popř. PPL
- Při výpočtu a značení QUIDu se vychází z hmotnosti výrobku po odkapání/bez glazury.
- Glazura se pro účely výpočtu QUIDu nezapočítává.

d) Uvádění údajů dle čl. 9 odst. 1 písm. a) – uvádění názvu potraviny

- Glazura se nepovažuje za přidanou vodu podle přílohy VI odst. 6.
- Za přidanou vodu podle ustanovení přílohy VI odst. 6 se považuje pouze voda přidaná uvnitř výrobku v množství větším než 5 %.

• Glazura (voda) a přidaná voda uvnitř produktu bez PPL

- Aplikují se požadavky dle bodu 3 písm. a), b), c) a d)

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky glazované hluboce zmrazené nebo Filety z mořské štiky hluboce zmrazené glazované, s přidanou vodou (je-li přidané vody více jak 5 %)**
- složení: **Mořská štika evropská (*Merluccius merluccius*) 90 %, voda**
- čistá hmotnost po odkapání (nebo bez glazury): 550 g

¹ V případě, že je kromě údaje o čistém množství (hmotnost bez glazury) jako dobrovolný údaj deklarována rovněž hmotnost s glazurou, je nutné, aby z poskytnutých informací bylo pro spotřebitele jednoznačné a srozumitelné, že údaj dle čl. 9 odst. 1 písm. d) nařízení (EU) č. 1169/2011 (QUID) se vztahuje k čisté hmotnosti (tj. hmotnosti bez glazury). Dle čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) č. 1169/2011 musí být informace o potravině přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné. Výše uvedeného lze dosáhnout například tak, že u údaje QUID bude uvedeno, že se množství složky (ryby) vztahuje na čistou hmotnost (bez glazury) nebo na konci výčtu složek bude srozumitelně uvedena doprovodná informace, že složení se vztahuje na čistou hmotnost (bez glazury). Doporučené způsoby provedení: *Pangasius filety 51 % (vztaheno na čistou hmotnost (bez glazury), na konec složení doplnit větu „Složení se vztahuje na čistou hmotnost bez glazury“*

- **Glazura (voda) a přidaná voda uvnitř produktu s PPL**

- Aplikují se požadavky dle bodu 3 písm. a), b), c) a d)

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky glazované hluboce zmrazené** nebo **Filety z mořské štiky hluboce zmrazené glazované, s přidanou vodou** (je-li přidané vody více jak 5 %)
- složení: **Mořská štika evropská** (*Merluccius merluccius*) 80 %, voda, stabilizátory E 330, E 450
- čistá hmotnost po odkapání (nebo bez glazury): 600 g

- **Glazura (voda a PPL) a přidaná voda bez PPL**

- Aplikují se požadavky dle bodu 3 písm. a), b), c) a d)

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky glazované hluboce zmrazené** nebo **Filety z mořské štiky hluboce zmrazené glazované, s přidanou vodou** (je-li přidané vody více jak 5%)
- složení: **Mořská štika evropská** (*Merluccius merluccius*) 90 %, voda, stabilizátor E 451
- čistá hmotnost po odkapání (nebo bez glazury): 550 g

- **Glazura (voda a PPL) a přidaná voda s PPL**

- Aplikují se požadavky dle bodu 3 písm. a), b), c) a d)

Příklad:

- název výrobku: **Filety z mořské štiky glazované hluboce zmrazené** nebo **Filety z mořské štiky hluboce zmrazené, glazované s přidanou vodou** (je-li přidané vody více jak 5 %)
- složení: **Mořská štika evropská** (*Merluccius merluccius*) 90 %, voda, stabilizátory E 330, E 452, E 451
- čistá hmotnost po odkapání (nebo bez glazury): 600 g.

V Praze dne 27. 9. 2017

MUDr. Viera Šedivá
náměstkyně pro řízení sekce
Sekce potravinářských výrob – Úřad pro potraviny